

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Brev til Grev Reuss

Citation: Holberg, Ludvig: "Brev til Grev Reuss", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 356. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holberg12-shoot-workid79434.pdf> (tilgået 17. april 2021)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Brev til Grev Reuss

Holberg gjorde endnu et Skridt videre i Generositet. Dette Brev, hvis Original er tabt, er rettet til Amtmand i Sorø og Overhofmester ved Sorø Akademi, Heinrich VI af Reuss (1707-83). Han var tidligt med i Forhandlingerne om Gaven til Sorø, og det er øjensynlig ogsaa ham, der har henledt Holbergs Opmærksomhed paa Akademiets Behov for øjeblikkelig Hjælp. Holberg beslutter da allerede i levende Live, fra 1. Maj 1751, at overlade Akademiet Renterne af Baroniet. Som en Paaskønnelse heraf bifaldt Kongen paa Reuss' Indstilling, at Holberg fik Løfte om Begravelsessted i Sorø Kirke. - Brevet giver et Indtryk af Holbergs Indtægter som Godsejer.

Deres Høygrevel. *Excellence* Høy og Velbaarne Herr Geheime Raad, Cammerherre og Ober-Hofmester!

Saa som det har behaget Gud at forlænge mine Dage over den Tid, som jeg formedelst Alder og Svaghed haver ventet, saa haver jeg besluttet udi levende Live at *exequere* det til det Ridderlige Sorøiske *Academie* gjorte *Legatum* paa efterfølgende Maade:

Jeg forbeholder mig, saalænge jeg lever, *Proprieteten* af Baroniets Gods, Gaarder og Herligheder, men overlader Indkomsterne et Aar efter andet til *Academiet*, til 357 hvilket min Foged aarlig aflegger Regnskab. *Baroniets* Indkomster, som jeg Aar efter andet overlader til *Academiet* bestaaer i efterfølgende:

1.

Brorups Gaards Forpagtning 1100 Rdr

2.

Havreberg Mølle, hvis aarlige Afgift er 120 Rdr, naar som den af Gaardens Eyer maa holdes vedlige, saa kan i fri Penge alene regnes 100 Rdr

3.

Aasløv Mølle i fri Penge 30: -

4.

Stillinge Sogns Kirke-Tiende, hvis aarlige

Afgift er 344 tdr, beregnes til..... 400 Rdr

5.

Af *Tersløse* Gaard med 3 Kirke-Tiender, Møller og Hoverie-Penge, kan, foruden Indkomster af Landgilde og Huus-Penge i det ringeste gøres *Facit* paa 800: -

Summa *Summarum* begge Gaarders eller det hele *Baronies* Indkomster, som jeg til *Academiet* overlader aarlig..... 2430 Rdr

Denne *Donation* skal have sin Begyndelse fra 1 May 1751, og skal Aar for Aar dermed *continueres*. Jeg siger et Aar efter andet, efterdi jeg i levende Live intet kan *abalienere*, saasom ethvert Menneske, saalænge som han lever, er adskillige Tilfælde underkastet. Jeg overlader derfor ovenmældte Indkomster med saadanne Vilkaar, og imidlertid lader mig nøye med mit *Stipendio*, hvilket jeg som *Senior* ved det *Kiøbenhavnske Universitet* nyder, *item* med Indkomster af en liden ufri Gaard nemlig *Oreboe*, som ey er befattet under *Baroniet*, men som efter min Død med andet kan falde dertil.

Naar jeg derfor saaledes som ovenmældt overlader til 1 May 1751 *Baroniets* Indkomster, maatte samme efter det første Aars Forløb nemlig fra 1 May 1752 at regne, komme *Academiet* til Nytte paa følgende Maade:

358

1.

For de 10 ældste *Academister* beregnes af Indkomsterne 1000 Rdr saaledes, at de herefter for deres egen Person betale kun Halvdelen af den fastsatte *Pension* til *Academiet* med 100 Rdr, og den anden halve Deel beregnes *Academiet* af de 1000 Rdr, som indkommer af Baroniet. Dette ønsker jeg maa blive bestandig efter

min Død *continueret*, eftersom jeg formoder, at den Indretning vil tiene til *Academiets* Varagtighed og Flor, saasom Bekostningerne for de 10 ældste *Academister* gøres saaledes taaleligere end paa noget andet Ridderlig *Academie*, og de yngre kan opmuntres at blive paa Stedet i Forhaabning at nyde det *Beneficium*, som følger *Ancienneteten*.

2.

☒ Til at forbedre *Academiets Bibliotheqve* anvendes aarlig 100 Rdr og til *Physiske* og *Mathematiske Instrumenter* ligeledes 100 Rdr, men naar med Tiden ey flere *Instrumenter* ved *Academiet* behøves, saa falder ogsaa disse 100 Rd til *Academiet*. Men til *Bibliotheqvets Supplementum* reserveres bestandigen 100 Rdr, og beder jeg, at de for samme aarlige Penge indkøbte Bøger maa sættes i et særdeles Skab, for siden at blive forenede med mit eget *Bibliotheqve*, som efter min Død tilfalder *Academiet*.

3.

☒ De øvrige regnes for en kort Tid *Academiets Cassa* til Indtægt, at deraf kan bestrides de mange Udgifter, som *Academiets* Indretning i Begyndelsen kræver med Bygninger at opføre og reparere til *Academiets* og *Betienternes* Tieneste, samt at de fornødne *Exercitz* Mestere kan holdes og lønnes, og som en Dansemester endnu fattes, at ogsaa en saadan *Maitre* kan antages, dog er jeg af de Tanker, at han ikkun nogle Maaneder om Aaret kan behøves, og at 100 Rd kan være Belønning nok for den korte Tid til at lære nogle *Complimenter* og en *Menuet*, hvormed *Cursus i Danse-Exercitio* nu omstunder *absolveres*.

4.

☒ Men saasnart *Academiets* Tilstand det vil tillade, 359 maatte de øvrige Indkomster af *Baroniet*, indeles blandt *Betienterne* til nogen Forbedring i deres aarlige Løn, hvortil jeg ved at gjøre dette *Legatum* har sigtet.

5.

☒ Hvad Godsets Forvaltning angaaer, som betroes min Foged, som jeg haver, da er min Begjæring, at *Academiets Inspector* vil paatage sig *Inspectionen* paa Godset og foranstalte det, som i en eller anden Tilfælde behøves, samt *revidere* Regnskaberne, hvorefter *Decisionen* beroer paa *Academiets* Oberhofmester.

☒ Dette mit Forsæt har jeg hermed vildet tilmælde Deres *Excellence*, og naar jeg saaledes overlader *Baroniets* Indkomster et Aar efter andet til *Academiet*, ønsker jeg, at dermed maa forholdes saaledes, som jeg her haver gjort min Mening bekiendt.

☒ Jeg forbliver med største *Consideration*

Tersløse Deres Høy Grevelig d. 18 Aug: 1749. *Excellences*
underdanige Tiener
L: Holberg

☒

Noter

☒ *exeqvere*, udføre, fuldbyrde. - *Proprieteten*, Ejendomsretten. - *Aar efter andet*, for ét Aar ad Gangen.

☒ *z fri Penge*, som Nettooverskud. - *abalienere*, overdrage Ejendomsretten til andre. - *adskillige Tilfælde*, forskellige Tilfældigheder, alle Slags uforudseelige Hændelser. - *med mit Stipendio*, med min Gage, Indkomst. - *Senior*, ældste Professor (og som saadan fritaget for Embedspligter). - *item*, ligeledes.

☒ *continueret*, fortsat. - *Varagtighed*, stadige Bestaaen. - *Beneficium*, Stipendium. - *Supplementum*, Supplering. - *særdeles*, særskilt. - *Betienterne*, Embedsmændene. - *Exercitz Mester e*, Fægtemestre. - *fattes*, mangler. - *Complimenter*, Buk (og Nejen), især i Dans. - *absolveres*, gennemføres.

☒ *indeles*, fordeles. - *Decisionen*, Afgørelse af hvorvidt Revisionsantegnelser skal komme i Betragtning. - *Consideration*, Agtelse.